

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Житомирського
державного університету
імені Івана Франка
протокол № _____
від «24» червня 2022 року

В.о. голови вченої ради
_____ Тетяна БОЦЯН

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестаційний екзамен з сімейної психології

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Предметна спеціальність	–
Спеціалізація	–
Освітня програма	Сімейна психологія
Факультет/ Навчально-науковий інститут	Соціально-психологічний

Розробники програми:

Котлова Людмила – завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Пирог Ганна – доцент кафедри соціальної та практичної психології, кандидат філософських наук, доцент

Тичина Ірина – декан соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри соціальної та практичної психології
“10” червня 2022 року, протокол № 16

Завідувач кафедри _____

Наталія ПОРТНИЦЬКА

Схвалено на засіданні науково-методичної ради соціально-психологічного факультету
“15” червня 2022 року, протокол № 10

Голова _____

Ірина ТИЧИНА

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету
„ 21 ” червня 2022 р., протокол № 10.

Заступник голови _____

Володимир ЧУМАК

ВСТУП

Програму атестації підготовлено відповідно до галузевих стандартів вищої освіти, що регламентують зміст освітньої програми та засобів діагностики якості підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Мета атестації – оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньої програми підготовки та атестації фахівця на відповідність другому (магістерському) рівню вищої освіти.

Державна атестація здобувачів освітньо-професійної програми «Сімейна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія, відповідно до стандартів вищої освіти, передбачає складання атестаційного екзамену з сімейної психології та захист кваліфікаційної роботи.

Програма атестаційного екзамену з сімейної психології призначається для здобувачів освітньо-професійної програми «Сімейна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія соціально-психологічного факультету. Атестаційний екзамен з сімейної психології містить три частини: тестові, теоретичні та практично-творчі завдання з освітніх компонент «Методологія наукових досліджень», «Психологія сімейних стосунків», «Психологія конфлікту» (згідно навчального плану). Виконання завдань передбачає узагальнення і систематизацію набутих теоретичних знань із зазначених вище навчальних дисциплін та здатність використовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР12. Здійснювати професійну діяльність відповідно до посадових обов'язків, керуватися у роботі основними нормативно-правовими документами, які регулюють діяльність психолога.

ПР13. Складати програму самоосвіти, опановувати нові дослідницькі методи і технології психологічної допомоги.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма включає:

- Перелік розділів і тем.
- Приклади практично-творчих завдань.

Перелік розділів і тем

Атестаційний екзамен з сімейної психології для здобувачів вищої освіти ОПІ «Сімейна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» передбачає оцінку знань та умінь студентів з освітніх компонент:

- Методологія наукових досліджень;
- Психологія сімейних стосунків;
- Психологія конфлікту.

Методологія наукових досліджень

1. **Наука: загальне поняття, завдання та функції.** Класифікація наук. Наука як процес пізнання. Наука як система знань. Структура наукового знання. Форми організації наукового знання. Наука як соціальний інститут. Наука як діяльність.

2. **Розвиток науки:** передумови та етапи. Зарубіжна історія виникнення університетів як осередків науки та наукових кадрів. Роль науки в соціально-економічному та технічному прогресі. Становлення науки та системи вищої освіти в Україні. Організація наукової діяльності і державна політика України в галузі науки.

3. **Методологія науки.** Поняття про методологію наукового дослідження. Метод наукового пізнання: поняття та характеристики. Класифікація методів наукового пізнання. Теоретичні та методологічні принципи науки.

4. **Структура наукової методології.** Філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Теоретичні та методологічні принципи науки. Системний підхід у науковому пізнанні. Конкретно-наукова методологія. Технологічний рівень методології.

5. **Наукове дослідження.** Ознаки наукового дослідження. Види досліджень. Етичні та правові основи наукової діяльності. Загальна характеристика процесу наукового дослідження.

6. **Наукова інформація:** поняття й характеристики. Види наукової інформації. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Види наукових публікацій. Наукова стаття та тези: поняття, спільні та відмінні характеристики.

7. **Методологія психологічного дослідження.** Категорії та принципи психологічного дослідження. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень. Стратегії психологічного дослідження: неекспериментальні та експериментальні. Кореляційне дослідження.

8. **Емпіричні методи психологічного дослідження:** спостереження, опитування, стандартизовані опитувальники та тести, біографічний та архівний. Експеримент як метод психологічного дослідження. Психосемантичне дослідження. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги.

9. **Етапи роботи над психологічним дослідженням.** Поняття наукової проблеми. Тема дослідження та її формулювання. Структура й зміст наукової роботи з психології. Об'єкт та предмет дослідження. Мета й завдання дослідження. Гіпотеза дослідження.

10. **Організація та проведення дослідження з психології.** Теоретико-методологічний аналіз психологічної проблеми. Теоретична модель досліджуваного явища. План і структура емпіричного дослідження. Збір емпіричних даних. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження.

Психологія сімейних стосунків

- 1. Історичні зміни сім'ї та шлюбу.** Історія розвитку шлюбних стосунків. Національні особливості сімейних стосунків. Особливості розвитку української сім'ї.
- 2. Соціально-психологічна модель сімейних відносин.** Типи сімей. Функції та рольова структура сім'ї. Форми сімейних стосунків. Основні види сімейних ролей: нормативні, особистісні, генералізовані. Статеворольова система сім'ї. модель сім'ї з позицій транзактного аналізу (Е. Берн).
- 3. Сучасна модель сім'ї** (за дослідженнями В.М. Дружиніна): тенденції та проблеми. Функції сім'ї на різних етапах. Фактори психологічного благополуччя сім'ї. Психологічне здоров'я сім'ї: зміст та структура.
- 4. Формування подружньої пари.** Теорії вибору шлюбного партнера. Періоди формування подружньої пари. Особливості дошлюбного спілкування, його значення. Формування установки на вступ у шлюб та народження дітей.
- 5. Життєвий цикл сім'ї.** Періодизація життєвого циклу сім'ї. Особливості молодого сім'ї. Особливості зрілої родини.
- 6. Основні положення психології сімейних криз.** Види сімейних криз: нормативні та ненормативні кризи.
- 7. Адаптація і сумісність подружжя у сім'ї.** Сумісність партнерів. Подружні конфлікти.
- 8. Сімейна діагностика.** Мета, і завдання та принципи сімейної психодіагностики. Психодіагностика подружніх взаємин. Використання проєктивних методик для діагностики сімейних взаємин. Діагностика дитячо-батьківських взаємин. Діагностика емоційного стану членів сім'ї. Сімейна генограма.
- 9. Особливості сімейного консультування.** Загальні техніки сімейного консультування. Техніки і види слухання. Техніки впливу.
- 10. Консультування сімейної пари у конфліктних та кризових ситуаціях.** Зміст і форми психологічного супроводу при розлученнях. Консультативний супровід дітей в ситуації розлучення.

Психологія конфлікту

- 1. Конфлікт: загальна характеристика. Функції та сигнали конфліктів.** Визначення конфлікту та його психологічний зміст. Функції конфліктів. Позитивна та негативна сторона конфліктів.
- 2. Типологія та динаміка конфліктів** Класифікації конфліктів. Основні фази та етапи виникнення і розвитку конфліктів.
- 3. Причини виникнення та структура конфліктів.** Фактори виникнення та ескалації конфліктів.
- 4. Структура конфлікту.** Фази завершення та усвідомлення конфліктів.
- 5. Особистісні передумови виникнення конфліктів.** Конфліктність особистості та конфліктні типи поведінки. Поняття «конфліктність» та його визначення. Передумови виникнення та розвитку.
- 6. Конфліктогени.** Психологічне маніпулювання як форма поведінки у конфлікті.
- 7. Особливості конфліктів в різних сферах.** Соціальні конфлікти. Політичні конфлікти. Педагогічні конфлікти. Особливості сімейних конфліктів. Організаційні конфлікти. Внутрішньоособистісні конфлікти. Міжособистісні конфлікти. Етнічні конфлікти.
- 8. Вирішення конфлікту: методи, стратегії, тактики.** Форми завершення конфліктів. Психологічні чинники конструктивного вирішення конфліктів. Психотехнології вирішення конфліктів. Візуалізація та картографія.
- 9. Медіація як засіб вирішення конфліктів.** Психологічні особливості, умови та засоби переговорів як форми вирішення конфліктів.

10. **Переговори та переговорний процес: психологічні умови та вимоги.** Загальна характеристика переговорів: поняття, особливості, класифікація, функції. Стадії переговорного процесу. Підсумкові документи переговорів. Стили ведення переговорів.

Практично-творчі завдання

Методологія наукових досліджень

1. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Початок відвідування дитиною дитячого садка є дуже стресовим періодом у житті дитини.*

2. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Чи залежить від батьківського ставлення емоційний розвиток дитини?*

3. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Чи залежить ефективність діяльності вчителя від уміння налагодити хороші взаємостосунки з учнями?*

4. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Чи впливає прокрастинація на формування успішної особистості?*

5. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Високий рівень тривожності у дорослих є ознакою емоційного неблагополуччя.*

6. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Чи залежить від особистісних та професійних якостей персоналу успіх функціонування банківської установи?*

7. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Чи впливає на діяльність військовослужбовців переживання емоційного дискомфорту?*

8. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *У юнацькому віці схильність до маніпулювання може бути негативним фактором, що впливає на успіх у рішенні життєво важливих завдань (пошук близького друга, вибір супутника життя, оволодіння професією тощо).*

9. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– *Високий рівень тривожності та наявність страхів у дітей є ознакою емоційного неблагополуччя.*

10. Для вивчення запропонованої проблеми сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

– Чи пов'язане формування образу «Я-реальне» у підлітковому віці з розвитком особистісної рефлексії?

Психологія сімейних стосунків

1. *«Ми вже у шлюбі 21 рік. Одразу після одруження завагітніла, а після народження доглядала сина. На роботу періодично пробувала виходити але скоро покидала, оскільки син то хворів, то потрібно було займатися навчанням і водити по гурткам. А зараз син виріс, чоловік теж завжди у справах. Відчуваю себе не потрібною у цій сім'ї. Я всі сили покладаю, щоб підтримувати свого чоловіка і сина. Все для них: готую, прибираю, задовольняю всі забаганки. А натомість – нічого! Навіть до салону не ходжу, з подружками рік не бачилася.»*

1. Охарактеризуйте життєвий сценарій, який ілюструє дружина.
2. Визначте можливі причини актуального стану жінки.
3. Використайте техніку «Спільних інтересів» з метою аналізу ситуації.

Мої інтереси	Інтереси партнера	Спільні інтереси

4. Сформулюйте ряд рекомендацій, які б могли налагодити стосунки з родиною.

2. *«З 8 років займаюся триатлоном. Весь час жила за чітким графіком тренувань і навчання. Досягла розряду майстра спорту і кучу нагород на державному рівні. Була у складі збірної на європейських змаганнях і наша команда виграла «бронзу». Зараз працюю тренером у спортивному центрі, де здебільшого перебуваю у чоловічому оточенні. І мені це подобається. На роботі познайомилася зі своїм хлопцем, з яким ми маємо стосунки близько 3 місяців. Та останнім часом почала відчувати, що він мене сильно напружує своїми претензіями про моїх колег і клієнтів, своїми вимогами щодо нас. І я починаю бунтувати: знаходжу приводи посваритися, поглузувати. Не знаю чи варто продовжувати...»*

1. Охарактеризуйте життєвий сценарій, який ілюструє жінка.
2. Визначте можливі причини актуального такого ставлення до партнера.
3. Використайте техніку «Сумісність партнерів» (проаналізуєте обов'язкові складові сумісності у партнерській взаємодії: «інтелектуальний діалог», емоційний контроль, соціальні інтереси, духовна єдність, спільні цінності).
4. Сформулюйте ряд рекомендацій, які б могли налагодити стосунки з родиною.

3. *«Ми з дружиною познайомилися ще в університеті. Довго зустрічалися, бо я пішов одразу в аспірантуру і розумів, що сім'я мене буде відволікати від наукової роботи. Ну там архіви, конференції... Коли зрозуміли, що моя, ще тоді, дівчина завагітніла – вона ж мені і освідчилася. Ну і як кажуть... «дочка-квартира-бузок у дворі». Все ніби правильно і планомерно але чомусь так чорно-біло. Дружина все частіше говорить, що я її не люблю і дочку взагалі ігнорую! Конфлікти. Втопився від цього і не знаю як реагувати на все.»*

1. Охарактеризуйте життєвий сценарій, який демонструє чоловік.
2. Визначте можливі причини актуального стану клієнта.
3. Використайте техніку «Спільних цінностей» з метою аналізу ситуації.

Мої цілі	Цілі партнера	Спільні цілі

1.		
2.		
Мої цінності	Цінності партнера	Спільні цінності
1		
2		

4. Сформулюйте ряд рекомендацій, які б могли налагодити партнерську взаємодію.

4. «Скільки себе пам'ятаю, любив спостерігати за світом через об'єктив фотоапарата. На перший свій професійний заробив у 20 років. Це моє і хоббі, і робота. Обожаю красивих людей у кадрі, а особливо модельних дівчат. Тому, маю вражаюче портфоліо з усієї країни. Навколо мене тільки найкрасивіші, найвишуканіші, най-най. Навіть стосунки у мене були тільки з такими дівчатами. Але проблема у тому, що вони (дівчата і стосунки) дуже швидко набридають – і я шукаю новий ідеал. Хочеться вже якось зупинитися чи що...»

1. Охарактеризуйте життєвий сценарій, який демонструє чоловік.
2. Визначте можливі причини актуального стану клієнта.
3. Проаналізуйте систему переконань про потенційного партнера у стосунках (за параметрами: зовнішність, активність, інтереси, цінності)
4. Визначте основні напрямки подальшого психологічного супроводу клієнта.

5. «Ми вже у шлюбі 21 рік. Одразу після одруження завагітніла, а після народження доглядала сина. На роботу періодично пробувала виходити але скоро покидала, оскільки син то хворів, то потрібно було займатися навчанням і водити по гурткам. А зараз син виріс, чоловік теж завжди у справах. Відчуваю себе не потрібною у цій сім'ї. Я всі сили покладаю, щоб підтримувати свого чоловіка і сина. Все для них: готую, прибираю, задовольняю всі забаганки. А натомість – нічого! Навіть до салону не ходжу, з подружками рік не бачилася.»

1. Сформулюйте припущення про причини виникнення проблеми.
2. Для роботи використовуйте технологію аналізу ситуації. Результати представте у вигляді звіту.

Причини сімейних конфліктів	Типові моделі поведінки	Способи вирішення/ налагодження ситуації

3. Визначте основні напрямки психологічної допомоги клієнту.

6. «З 8 років займаюся триатлоном. Весь час жила за чітким графіком тренувань і навчання. Досягла розряду майстра спорту і кучу нагород на державному рівні. Була у складі збірної на європейських змаганнях і наша команда виграла «бронзу». Зараз працюю тренером у спортивному центрі, де здебільшого перебуваю у чоловічому оточенні. І мені це подобається. На роботі познайомилася зі своїм хлопцем, з яким ми маємо стосунки близько 3 місяців. Та останнім часом почала відчувати, що він мене сильно напружує своїми претензіями про моїх колег і клієнтів, своїми вимогами щодо нас. І я починаю бунтувати: знаходжу приводи посваритися, поглузувати. Не знаю чи варто продовжувати...»

1. Сформулюйте припущення про причини виникнення проблеми.
2. Для роботи використовуйте технологію аналізу ситуації. Результати представте у вигляді звіту.

Причини сімейних	Типові моделі поведінки	Способи вирішення/

конфліктів		налагодження ситуації

3. Визначте основні напрямки психологічної допомоги клієнту.

7. *«Ми з дружиною познайомилися ще в університеті. Довго зустрічалися, бо я пішов одразу в аспірантуру і розумів, що сім'я мене буде відволікати від наукової роботи. Ну там архіви, конференції... Коли зрозуміли, що моя, ще тоді, дівчина завагітніла – вона ж мені і освідчилася. Ну і як кажуть... «дочка-квартира-бузок у дворі». Все ніби правильно і планомірно але чомусь так чорно-біло. Дружина все частіше говорить, що я її не люблю і дочку взагалі ігнорую! Конфлікти. Втомився від цього і не знаю як реагувати на все.»*

1. Сформулюйте припущення про причини виникнення проблеми.
2. Для роботи використовуйте технологію аналізу ситуації. Результати представте у вигляді звіту.

Причини сімейних конфліктів	Типові моделі поведінки	Способи вирішення/ налагодження ситуації

3. Визначте основні напрямки психологічної допомоги клієнту.

Психологія конфлікту

1. *«Ваш заступник дуже досвідчений спеціаліст, він дійсно знає роботу як «свої п'ять пальців», практично він незамінний, коли він поряд, ви впевнені, що все буде добре. Проте ви знаєте, що він бездушна людина і ніякі «людські» проблеми його не цікавлять. Від цього в колективі останнім часом стало тривожно, деякі колеги збираються подати заяви на звільнення, так як він їх образив. Ви намагалися в неформальній бесіді з ним обговорити це, але він навіть не розуміє, про що ви говорите, його цікавить тільки план і прибуток».*

- Як потрібно вплинути на свого заступника, щоб змінити його стиль взаємодії з персоналом?
- Що ви будете робити?

2. У лівому стовпчику таблиці записані прислів'я, які відображають різні стратегії поведінки за К. Томасом. Визначте, який спосіб вирішення конфлікту ілюструє кожне прислів'я. Зазначте, в яких ситуаціях кожен стиль має переваги.

Вислів	Спосіб вирішення конфлікту
<i>Око за око, зуб за зуб.</i>	
<i>Моя хата скраю, нічого не знаю</i>	
<i>Гуртом і батька добре бити</i>	
<i>Умій сказати, умій і змовчати</i>	
<i>З усіма добрий – собі лихий.</i>	

3. Змодельуйте вирішення конфлікту за стратегією «Виграш – виграш».

Подруга Олі запрошує друзів до себе, щоб подивитися фільм у ніч, коли святкується Хеловін. Фільм починається опівночі. Оля дуже хоче бути разом із друзями, але її батьки не дозволяють, щоб донька так пізно виходила з дому. Вони бояться, що з нею може щось трапитися.

	Позиція	Інтерес/потреба
Оля		
Батьки Олі		
Можливе розв'язання «Виграш-виграш»		

4. Змоделюйте вирішення конфлікту за стратегією «Виграш – виграш».

Олександр і Денис – хороші друзі, які проживають поряд. Їхні будинки знаходяться у декількох кварталах від школи. Олександр їздить до школи на велосипеді. Таким чином, він може довше спати і встигати на навчання. Декілька місяців тому він зламав ногу, і його батьку довелося відвозити його на навчання на машині. На цей час він позичив свій велосипед Денису для того, щоб той міг їздити до навчального закладу. Коли нога Олександра загоїлася, він захотів повернути велосипед, але Денис не віддає його. Він говорить, що коли він йде пішки, інші дразнять його. Якщо ж він їде на велосипеді, вони не роблять цього.

	Позиція	Інтерес/потреба
Олександр		
Денис		
Можливе розв'язання «Виграш-виграш»		

5. Змоделюйте вирішення конфлікту за стратегією «Виграш – виграш».

Аня хоче отримати роботу, щоб мати більше грошей на витрати. Її мати не хоче, щоб вона йшла працювати, оскільки думає, що Аня повинна зосередитися на навчанні.

	Позиція	Інтерес/потреба
Аня		
Мати		
Можливе розв'язання «Виграш-виграш»		

6. Запропонуйте приклади ситуацій до кожної із формул конфлікту:

Тип	Формула	Приклад
А	$K_c + I = K$	
Б	$K_1 + K_2 + K_3 + \dots + K_n = K$	
В	$K_c + K_c + K_c + \dots + K_c = K$	

7. Зробіть аналіз конфлікту у такій ситуації, визначте його формулу та структурні компоненти. Які особистісні риси сприяли розвитку конфлікту? Яким чином можна залагодити конфлікт.

Перед закриттям ресторану два відвідувачі попросили додаткову пляшку шампанського, офіціантка відмовила їм, сказала, що шампанське закінчилося. Гості висловили свою невдоволення, вимагали менеджера. Конфлікт був вирішений таким чином: менеджер вибачився за відмову і приніс зі складу потрібну пляшку. Менеджер оголосив офіціанту догану з попередженням про подальше звільнення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тип завдань	Вага одного завдання (у балах)	Кількість завдань	Сума балів
Тестові завдання	2	10	20
Теоретичне питання	40	1	40
Практично-творче завдання	40	1	40
Всього:			100

Критерії оцінювання теоретичного питання

36-40 балів	<ul style="list-style-type: none"> Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
30-35 бали	<ul style="list-style-type: none"> Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
24-29 балів	<ul style="list-style-type: none"> Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
0-23 балів	<ul style="list-style-type: none"> Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.

Критерії оцінювання практично-творчого завдання

36-40 балів	<ul style="list-style-type: none"> Проблема сформульована із використанням психологічних категорій в межах специфіки завдання. Визначено напрямки рішення проблеми з обґрунтуванням. Продемонстрований досвід виконання подібних завдань, що спирається на повний обсяг вивчених дисциплін. Виконання завдання відображає всі необхідні етапи роботи, використані методи і процедури. В описі проблемних моментів наявні вказівки на можливі причини їх виникнення, представлений опис можливостей їх уникнення. Завдання виконане правильно, без помилок. Представлене вирішення завдання є вичерпним. Продемонстровано уміння представляти результати дослідження / надавати психологічну підтримку.
33-35 балів	<ul style="list-style-type: none"> Проблема сформульована із використанням психологічних категорій в межах специфіки завдання. Визначено напрямки рішення проблеми / практичної роботи. Продемонстрований досвід виконання подібних завдань. Виконання завдання відображає необхідні етапи роботи, використані методи і процедури. В описі проблемних моментів наявні вказівки на можливі причини їх виникнення. Завдання в цілому виконане правильно, але не в повному обсязі.

30-32 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Проблема сформульована із використанням психологічних категорій в межах специфіки завдання. • Визначено напрямки рішення проблеми / практичної роботи. • Продемонстрований досвід виконання подібних завдань. • Виконання завдання відображає етапи роботи, використані методи і процедури в цілому, без конкретизації. • В описі проблемних моментів наявні вказівки на можливі причини їх виникнення, але відсутній опис можливостей їх уникнення. • Завдання в цілому виконане правильно, але є незначні помилки.
27-29 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Проблема сформульована із використанням основних психологічних категорій безвідносно до специфіки завдання. • Визначено напрямки рішення проблеми / практичної роботи без обґрунтування. • Виконання завдання є фрагментарним. • В описі проблемних моментів відсутні вказівки на можливі причини їх виникнення. • Етапи роботи, використані методи і процедури, зміст та форми рішення проблеми представлені неповно. • Є помилки у виконанні завдання.
24-26 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Проблема сформульована із використанням основних психологічних категорій безвідносно до специфіки завдання. • Визначено напрямки рішення проблеми / практичної роботи без обґрунтування. • Виконання завдання є фрагментарним. • Етапи роботи, використані методи і процедури, зміст та форми рішення проблеми представлені неповно / некоректно та з помилками. • Проблемні моменти не передбачені. • Є помилки у виконанні завдання.
0-23 балів	Є значні помилки у виконанні, які вплинули на правильність завдання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

«Методологія наукових досліджень»

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
2. Горбунова В.В. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги / В.В. Горбунова // Психологія особистості. – 2015. – №1 (6). – С. 57-63.
3. Данильян О. Г. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2017. – 448 с.
4. Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 48 с.
5. Основи наукових досліджень : навч. посібник / за ред. В.І.Саюк, Є.Р.Чернишової. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
6. Цехмістрова Г.С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 352 с.

Психологія сімейних стосунків

1. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 96 с.
2. Готман Дж.М. Сім принципів щасливого шлюбу / Джон М. Готман, Нен Сільвер; пер. з англ. О.Голуб. – Х.: Віват, 2021. – 336 с.
3. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – 270 с.
4. Психологія сім'ї. Навчальний посібник / Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А. / Університетська книга, 2018, 282 с.
5. Седих К.В. Психологія сім'ї [Текст] : навч. посіб. / К. В. Седих. - Київ : Академія, 2015. - 191 с.
6. Семиченко В.А., Заслуженюк В.С. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – К.: Веселка, 1998. – 214 с.
7. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї : навч.посіб. / О. А. Столярчук. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2015. – 136 с. (http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19502/1/O_Stoliarchuk_PSS_IL.pdf).
8. Кові С. Сім звичок надзвичайно ефективних сімей. Як створити сімейний затишок у нашому буремному світі / Стівен Р. Кові; пер. з англ. Є. Мірошніченка. – Київ: Форс Україна, 2020. – 544 с.
9. Штайнер К. Сценарії життя людей / пер. з англ. Я. Машико. – Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2021. – 448 с.

Психологія конфлікту

1. Волошин, О. М. Конфлікт як елемент людських стосунків [Текст] : соц.-психолог. тренінг для батьків / О. М. Волошин // Шк. психологу. Усе для роботи : наук.-метод. журн. - 2012. - N 10. - С. 17-26.
2. Грабовець, О. А. Конфлікти [Текст] : [вихов. захід] / О. А. Грабовець // Шк. психологу. Усе для роботи : наук.-метод. журн. - 2013. - N 3. - С. 32-36.
3. Грищенко, Н. Конфлікт: уміння володіти собою [Текст] : [вихов. захід] / Наталія Грищенко // Школа : інформ.-метод. журн. - 2013. - N 3. - С. 50-53.
4. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту [Текст] : навч. посіб. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - К. : Каравела, 2010. - 303 с. - Термінолог. слов.: с. 290-298.

5. Єкімова, О. Конфлікти і їхнє розв'язання [Текст] : псих.-пед. семінар / Олена Єкімова // Психолог. Шк. світ : всеукр. газ. для психологів, учителів, соц. педагогів. - 2012. – № 9. - С. 21-23.
6. Жаворонкова, Г. В. Управління конфліктами [Текст] : текст лекцій : навч. посіб. / Жаворонкова Г. В., Скібіцький О. М., Сівашенко Т. В., Туз О. І. - К. : Кондор, 2010. – 170 с.
7. Котлова Л.О. Психологія конфлікту : курс лекцій : Навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 112 с.
8. Тихомирова, Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. - Суми : Унів. кн., 2008. - 239 с.
9. Ціннісні орієнтації у подоланні конфліктних форм поведінки студентів [Текст] : монографія / Н. І. Пов'якель, Л. О. Котлова. - Умань : ПП Жовтий, 2011. - 143 с
10. Яхно, Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. / Т. П. Яхно, І. О. Куревіна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. комерц. акад. - К. : Центр учб. л-ри, 2012. - 175 с.